

Jan Schwarz

O lásce a manželství

Deset poučení zvláště pro snoubence a novomanžele, aby si ujasnili své vztahy a šli společně dál...

Úvodem

Když jsem se jednou, už ani nevím proč, rozepsal na téma spokojené manželství, zjistil jsem brzy, že ani při té nejlepší vůli, ba ani po několikerém krácení textu a zrušení mnoha podobenství, symbolů a citátů se prostě nevejdu do novinového rámečku, a tak jsem psal dál a tím psaním o lásce a manželství jsem se dalších témat dotýkal, důležité problémy v nich objevil a rozplétal, až přede mnou leželo deset důležitých rad, které jsem z osobních zkušeností, z vlastní praxe farářské i od významných osobností na cestě životem posbíral. Ti vytrvalejší z vás je tedy mohou ode dneška číst a pokud si z nich uvijí trvalku do svého manželství, otevřou si třeba branku ke štěstí, tím jsem si téměř zcela jist.

V Bibli je psáno, že manželství máme mít v úctě (Žd 13,4), někdy ale překvapeně poznáváme, že i ten nejkrásnější vztah, čas něžných dotyků a společných tajemství se po svatbě mění v pravý opak, jindy se manželství zdálky jeví jak vyprahlá poušť nekonečných povinností, avšak jen milující manželé vědí, co napsal už Saint-Exupéry – *Poušť je krásná právě tím, že někde skrývá studnu.*

Několikrát jsem taky slyšel od mladých lidí, že se nezříkají povinností ani se za lásku nestydí, jen po všech trapných zážitcích, starostech, zkušenostech a krizích u svých rodičů vidí, že rodina je prazvláštní zařízení, podobné dobrovolnému vězení, a tohle prý pro ně není, manželství se jim proto zdá být přežitek.

Pouta manželská jsou někdy skutečně přetěžká, zvláště pokud jsme nesvobodní, ujařmeni a uzavřeni tam, kde se necítíme dobře, avšak manželství není výkon trestu, jak jednou poznamenala žena na adresu svého muže při desátém výročí manželství – prý propuštěna snad už býti může, neboť trest za spáchání zločinu manželského se po deseti letech účastníkům promíjí a odpouští.

Dobré manželství je tvůrčí dílna dvou svobodných bytostí; ti dva spolu budují rodinu, v jejich svazku hraje roli nejen dům nebo byt, teplo, světlo a vkladní knížky, ale i radost a vášně, vzájemná láska, manželé si navzájem otevírají zřídla citů, rozkoší a do hlubin duše, a jen na nich samých záleží, jestli se po sňatku verše o souznění a společné snění v nudnou prózu a nakonec i v horor změní, přátelé do úvah o lásce a manželství nyní takto pozváni a uvedeni.

1. Dávání

Manželství je dílo muže a ženy, nedá se vytvořit bez vzájemné pomoci, bez pochopení jednoho a souhlasu druhého, ani s černými brýlemi na nose to nejde, všechno krásné má být přece i radostné, a člověk se někdy neubrání podezření, že i jeho manželství může být lepší a

radostnější, a tak se divím, když se kladně hodnotí už samotné setrvání v manželství, vždyť žít s někým padesát let ještě nic nezaručí, natož aby ty roky svědčily o štěstí, a přece se zlatá svatba považuje za důkaz trvalého vztahu, ač to může být projev tiché rezignace; člověk se může cítit nešťastný ve zlatém chomoutu stejně jako po rozvodu, proto v přípravě na manželství navrhuji skládat rodinné testy, podobně jako v autoškole, všichni přece víme, že je nutné složit zkoušky než nám vystaví řidičský průkaz, přitom do manželství se řidič dostane dřív než se naděje, jako by havárie rodinné nebyly často tragičtější, jako by jen na ulici šlo lidem o život.

Chybou ovšem je, když muž či žena vstupují do manželství, aby se pro sebe dobrali štěstí, takový stav je lákavý, leč neudržitelný; Písmo svaté k tomu praví – *Skrze lásku posluhujte sobě vespolek* (Ga 5, 13), a proto se muž má ženit, ne aby byl šťastný, ale aby učinil šťastnou svou ženu, a právě tak žena má učinit šťastného muže svého, teprve když se učí myslet jeden na druhého, jsou na cestě ke štěstí, neboť brzo dojdou síly těm, kdo myslí na sebe, pak na místo něžností přijdou ke slovu ostrá slova a někdy i pěsti, o tom nepochybujte.

Co platí o štěstí, vztahuje se i na porozumění, čemuž odpovídá okřídlené rčení – *Moje žena mi vůbec nerozumí!* – samozřejmě jde o porozumění vzájemné, opravdové, nikoli jen hrané, manželství není představení, v něm po čase i nejlepší herci vypadnou z rolí a pak jde jeden na druhého s holí, a muž běží do hospody, a právě podle těch hospodských řečí usuzuji, komu to v rodině neklape, když k pultu volá – *Nalejte mi ještě jednou, abych zapomněl, co mě doma čeká a čeho se mé srdce léká.*

Manželství je svízeľ, když se snažíme ukořistit výhody, peníze či volný čas na úkor druhého, teprve až uvidíme, že čím víc kdo dá, tím víc dostává, pochopíme, že ve štěstí svého milého vlastní prožíváme -
a to je první poučení, přátelé štědrého dávání a laskavého přijímání.

2. Ztrácení

Potkal jsem nedávno přítele, vypadal jak po těžké nemoci a mě jala lítost, pozoroval jsem s účastí nateklé váčky pod očima, zatrpklé vrásky kolem úst a vpadlé tváře, až jsem se osmělil a zeptal se, jaká choroba ho trápí a on rukou máv´ a truchlivě pravil, že ho souží láska.

Toho jsem si všim´, že podobně nešťastně, vyčerpaně a ustaraně vypadají někteří milenci, ale taky manželé před rozpadem manželství, proto jsem se optal kamaráda, proč se nechám vláčet údolím bolestí, vždyť láska nemá ničit ani zavalit lavinou starostí, skutečná láska nic neztrácí, ale povznáší a inspiruje, pomáhá překonávat překážky, láska dává lidem křídla, otvírá netušené možnosti a vyhrává sázky, a to nejlepší, co bylo na světě vykonáno, napsáno, namalováno a vytesáno, bylo učiněno z lásky.

Všichni zamilovaní by měli vědět, kolik nebezpečí láska skrývá, totiž, když je nepoctivá a planá, přesněji řečeno, když se jedná o náhražku citu, neboť plaňka nese ovoce červivé a červi promění pláňata v pravý opak lásky; jsou lidi na povrchu krásní a můžeme je vroucně milovat a obdivovat, a oni přesto dál a možná tím víc vidí jen sebe, neznají soucit ani smilování, ve své ješitnosti se na první místo staví a na druhých se mstí, i když je ti druzí

v závislosti zbožňují a rádi by je do smrti na rukou nosili.

Z takové lásky vzejde málokdy štěstí, v lásce závislé nejde o vzájemné rozdávání se a přijímání, v ní číhá krutá vypočítavost, maska úsměvu, radosti vytrácení, falešný soucit, podávaný jako všimné nebo almužna za nedůstojné posluhování, a partner ať si žadoní, ať lichotí nebo vynucuje své, víc od té „lásky“ vysněné nedostane.

Čistá láska snese milostné podvědomí, že nade mne cennější ten druhý, apoštol Pavel k tomu píše, že láska je trpělivá, nezávidí, není všetečná (1 K 13, 4), a proto dává sílu k činům; vždyť jen ona se ptá – řekni, čím tě obšťastním, co mám dokázat a já půjdu rád a snesu ti modré z nebe, a to proto, že potřebuji k životu nejen sebe, ale i tebe, že toužím spojit oba životy v jeden jediný – až z té energie vyšlehnou činy, které vystaví z kamenů svorníkových klenbu pevné rodiny; láska je klíč k manželství, kteří seřizuje srdcem hodiny společného žití –
a to je druhé poučení, přátelé každodenních povinností nad prostředním stolem štěstí.

3. Úcta

Člověk až po uši zamilovaný nevidí a neslyší, chodí světem omámen a tváří se jak lilium, zjitřená fantazie mu kreslí před očima zbožňovaný idol a on se tou vidinou opájí, žasne nad ní, tomu zjevení se klaní a vynáší ho do nebe; můj kamarád podobně postižený při pohledu na fotografii své milované opakoval neustále – *To není žena, ale bohyně, a já bych před ní pořád klečel a okuřoval ji kadidlem* – avšak později, to když si ji vzal za ženu, ztrácel záchvaty obdivu a místo předříkávání litaní se rozpačitě odmlčel a pak došlo i na čtení levit, během manželství se totiž ukázalo, že „bohyně“ měla za lubem jiné záměry, a povedenému kamarádovi se zřítíl chrám a on konečně prozřel a místo bohyně spatřil bytost sice stále nebezpečně krásnou, ovšem už vůbec ne věrnou, natož hodnou úcty, prostě ženu povětrnou, jakých běhá po světě na tucty.

Lidé se můžou po léta přátelit, bezmezně se obdivovat, rádi se potkávat a často se vidět, třeba se i bezhlavě milovat, ale žít spokojeně v manželství se dá jen ve vzájemné úctě. Tahle úcta je ovšem vzácné koření, a nenahradí se ničím, majetkem ani strachem, silou nebo příkazem, a tak než člověk vstoupí do manželství, měl by zvážit milovaný protějšek na jemných vahách lásky, na jednu stranu dát krásné oči, milý úsměv, neodolatelný vtíp, půvabný účes, skvělého tanečníka, podmanivého společníka a všechna další nej, a na druhou miskou místo závaží položit závažné otázky – *Přeji si, aby právě ona byla matkou mých dětí? Dovedu si představit svého milého jako dobrého otce?* – neboť každá vada, kterou jsme zpočátku ochotni snášet, se nakonec stává neúnosným břemenem. – *Podívej, jak ten chleba krásně pižlá* – řekne o nevěstě zamilovaný ženich mamince při svatební hostině, aby jí po čase vyčetl rozhořčeně, že ani chleba neumí pořádně zakrojit.

Statečná žena je požehnáním pro manžela, který ji nad ostatní uctívá; už v Bibli stojí psáno, že cennější je nad perly, mužovo srdce na ni spoléhá a nepostrádá zisk (Př 31,10), a stejné přísloví platí o mužích, kteří jsou váženi u svých žen, buď tedy jejich svazek pochválen – a to je třetí poučení, přátelé manželství radostného a navýsost důstojného, požehnaného úctou vzájemnou.

4. Zlozvyky

O zlozvycích platí, co napsal už kdysi Mark Twain – *Zlozvyk oknem nevyhodíš. Musí od tebe odejít po schodišti, schod za schodem* – a my víme, že návyky se nás drží jako veš v kožiše a nikoho se jen tak nepustí, ani v manželství to není jiné, proto bychom měli mít na paměti, že co na počátku u partnera rádi přehlídneš a odpustíme, to později nestrpíme a nakonec mu to i vyčteme.

Jestliže muž chodí do hospody a nezná den bez piva, pak ať s tím jeho snoubenka počítá, že se třeba i po roce manželství vrátí mezi kamarády, kteří se mu do očí smáli – *Nebud' nádiva, co bys' doma vysedával?* – A když mladá paní nemá doma stání, jen si hlavu češe, nehty lakuje a pořád někam pospíchá, v šatníku se stále přebírá, zatímco v kuchyni stojí prázdné hrnce a k obědu jsou ohlídance, pak to ani časem lepší nebývá. Ovšem zamilované oči to nevidí, omlouvají chyby dokud raší jako klíčky nenápadných výhonků a později se marně snaží kácet statné duby zakořeněných zlozvyků.

Já vím, je to dívka marnivá a lehkomyšlná, trochu náladová a naivní, ale kvůli mně se určitě změní – říká chlapec žhavý do ženění, jenže lidi se zásadně nemění, zlozvyky s námi zůstávají a když je na čas odložíme, rády se k nám nenápadně zase vracejí. Proto je láska tak shovívavá a trpělivá (1 K 13, 4), přijímá druhé s chybami, neboť ví, že jich nikdo není ušetřen, že všichni v sobě neseme dobré i zlé, že součet těch vlastností je neopakovatelným výrazem naší osobnosti; pokud tedy někdo miluje, ať nevstupuje do manželství s nadějí, že se jeho milý od základu změní, tak to většinou není, zkušenost nás učí milovat bez výhrad, tedy člověka přirozeného, jak se projevuje od počátku známosti, na vědomí máme brát i jeho zažitá a zjevné nedostatky, ušetříme si tím zklamání a pozdější rozčarování, rodinné hádky a časté zmatky.

Platí tedy o manželství, že nikdo nikoho na dlouho nepředělá a že není na světě člověka bez chyby, právě tím je láska prozíravá, že je přizpůsobivá, že se chová jako truhlář, který, když chce k sobě přiložit dvě nerovná prkýnka, nehobluje obě, ale podle tvaru jednoho z nich přihladí to druhé, aby spolu lépe splynula a pohromadě držela – a to je čtvrté poučení, přátelů pevných zvyků a svazků doživotních.

5. Hádky

Panuje mezi lidmi zvláštní představa, že ve spořádané rodině se nikdo nehádá, nepře ani nevyvolává neshody, prý se to nesluší, kazí se tím dobré vztahy, ideální je tedy tichá rodina; já ale místo strojeného klidu sázím spíš na osvědčené přísloví – *Není kostelíčka, aby v něm nebylo kázáníčka* - vždyť ani na obloze pořád slunko nesvítilo, někdy se zatáhne a mezi černými mraky to potom pěkně blýská a rachotí, proč by to v manželství mělo být jinak.

U nás je všecko v pořádku, - pravila mi jedna mladá paní – *představte si, že jsme se s manželem už rok nepohádali* – Přiznám hned, že jsem její radost nesdílel, manželství bez hádek se mi nezdá ideální, to ticho je spíš varovné znamení před bouří, ticho signalizuje, že něco není v pořádku, že události bublají pod pokličkou, že druhému nestojíme za hádku, a v tom případě dvojnásob platí, že optimismus je jen nedostatek informací o duši a o životě toho druhého. Naopak, já hádky každému doporučuji, a taky dodávám, že se sám doma

hádávám, a když vím, že pravdu mám, pravou italskou feérii v rodině vyvolám, jenom ne žádné usouzené pohledy, ticho a falešné ohledy, po bouřce se přece zase krásně vyčásí.

Kdybych byl poslancem, navrhl bych klauzuli zákona, podle níž nelze oddat snoubence, kteří se zatím jen vodili za ruce a nestačili se pohádat. Hádky jsou totiž užitečné ze dvou důvodů: nejprve v ostré výměně názorů uslyšíte, co byste jinak těžko slyšeli a tak víte, co si o vás partner myslí a čeho je schopen a můžete zvážit, zda se s ním budete do smrti soužit, jestli s tím drzounem protivným dokážete žít, anebo se raději chcete rozejít a odstěhovat se zpátky k mamince.

Na hádání je ovšem nejdůležitější smířování – *Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale neměl lásky, jsem jako řinčící kov a hřmotící zvon (1 K 13, 1)* – Schopnost vzájemných ústupků, tolerance, talent k vyjednávání, usilovné hledání řešení, snášení argumentů pro a proti, hledání cesty k usmíření, včetně zahlazení vin a oboustranného odpuštění, to je, panečku, největší zkušenost, jakou si do spokojeného manželství můžeme přinést. **Manželské hádky jsou stálým prošlapáváním pěšinek k tomu druhému, a tak vyjdeme na cesty** – a to je páté poučení, přátelé úsměvů zářících a věrní turisté v lásce nejisté.

6. Čekání

Už po šesté vás vítám u rozjímání o stavu manželském. Dosud jsme si řekli, že pro společný život je důležité sdílení, osvobození od závislostí, ocenění partnera a úcta vzájemná, laskavé přijetí jeho zlovyků, odvaha vstoupit do hádky, umění řešit spory, ošetřit utržené šrámy a nabídnout opravdové usmíření; tím ovšem výčet užitečné výbavy do manželství nekončí, proto se dnes budem' zabývat časem, tedy dobou, která si při vzájemném poznávání žádá velkou míru naší trpělivosti, a tou je plánované i nečekané odloučení.

Pro manželství znamená takové čekání obtížnou zkoušku, milenci jsou často ochotni už po prvním rande přísahat, že spolu budou v lásce žít až do smrti, pak se ale objeví problémy, které jim nejsou zrovna po chuti a společnost osoby dříve vyhledávané a milované je rázem přestane bavit. Znáám jeden sympatický pár, který se ruku v ruce procházel sedm let, a po takové době, kdy si oba mysleli, že se dobře znají, se vzali a za necelý rok se rozváděli a nebylo jim pomoci. Až tehdy poznali, že nestačilo spolu trávit volný čas, chodit do kina a na zábavu, bavit se a vysedávat v restauraci, že ani dlouholeté chození nenahradilo jediný rok ve společné domácnosti, neboť teprve pak se objevily skutečné potíže a musely se řešit problémy; jak píše ve verších Štěpán Ščipačov – *Láska, to není jen vzdychat, hladit, vodit se s lunou v aleji, přijdou i mraky, nečas, tíseň nepokoje, pak zkřehlé, kdo vás zahřeje? Láska je jako píseň a píseň složit, těžké je.*

Láska má projít zkouškou času, upevnit se v odloučení. Teprve v něm se osvědčí kvalita vzájemného vztahu – Ať se děje cokoli, láska vydrží a vytrvá (1 K 13, 7), a kdo si tuhle zkoušku ušetří před svatbou, může být v manželství nemile překvapen, jak slabá a křehká je trpělivost partnera, který v době nenadálého odloučení rychle zapomene, komu šeptal horoucí vyznání o věrném čekání; a nemylte se, každý z nás může být delší čas na cestách, dostane se do vězení, onemocní a ocitne se v nemocnici, spolehlivost je v té

chvíli sladká jako med na duši, avšak med může být náhle otráven jedem nedůvěřivého ovzduší. Podstupme proto tuhle zkoušku včas, třeba ani netušíme, co dlí v nás – a to je šesté poučení, přátelé podivuhodné a vzácné trpělivosti.

7. Milování

Jen za posledních tisíc let toho lidi o milování navykládali tolik, že by nám jeden život nestačil, abychom si to všechno stihli převyprávět, odrecitovat a zazpívat, přesto se mi nezdá, že by na světě lásky přibylo, spíš naopak, čím víc se o ní mluví, tím míň ji mezi lidmi pozoruji, a někdy to vypadá, jako by ta vzácná bylina uvadla docela, naštěstí se tak ale nestalo, láska zakořenila do srdce člověka, všichni ji potřebujeme jako vzduch a vodu, každý z nás, aby mohl žít, musí lásku objevit, sdílet a prožívat, to se přece ví, že na konci všeho zůstane víra, naděje a láska – *ale největší z té trojice je láska* (1 K 13, 13). Lidské srdce je složitý propletenec, bludiště vznětů a pocitů, nálad a přání, kolbiště tužeb a hrobka nenávistí, sopka hněvu a zlosti, zrcadlo lítosti a studna milostí, pramen žalosti, gejzír smíchu i obdivu, proto se mi jako trefné jeví africké přísloví – *Láska je kráva, která se dojí mezi trnům* – a tak, jestli se bojíte, že vás trní popíchá a poškrábe, nikdy se smetany nedočkáte, z čehož plyne, že kdo hodně miloval, ten taky nejvíce trpěl a jeho šrámy se hojí nejdéle, že každý krajáč voňavého mléka je zaplacen novou bolestí, že lásku a bolest, blaženost a utrpení od sebe nikdo nikdy neoddělí, tak komplikovaná a zároveň jednoduchá je láska.

Lidi si často zaměňují sex za lásku, avšak ke skutečnému milování patří obojí; sex bez lásky trvale nikoho neuspokojí ani nepřivede ke štěstí, sex bez lásky sice zklidní hormony, ukojí na čas vášně, ale neuhasí žízeň v duši ani touhu srdce neutiší, stejně tak k opravdové lásce patří tělesné milování, které není nečisté, ba ani odporné, natož zakázané, žena muže a muž ženu má milovat a v lásce se mají jeden druhému darovat a nejčistší radosti života spolu prožívat, v tom přece spočívá Boží dobrota, že Adam nezůstal sám, že dostal od Stvořitele Evu, ale to by ani nebyl člověk, aby se mu to hned na začátku nezvrtlo, přesto i v té bídě po vyhnání z ráje nám z ouhuru hříchu pohádka máje, a s každým jarem se dostaví měsíc milenců a květů, něžných veršů a žhavých polibků.

Sex bez lásky se chová jako zloděj, co nenápadně promění city v pud, okrádá nás o přirozený stud, a nakonec nás připraví o radost z lásky – a to je sedmé poučení, přátelé tak nebezpečné sázky na cizí, dnes už i smrtonosné objetí.

8. Věrnost

Věrnost je slovo příbuzné slovům důvěryhodný, věrný, věřit, což znamená dostat svému slovu, nepodezírat, nesoužit sebe ani druhé, ale být poctivý a spolehnout se, věřit jako slepý, že jablka v mém sadu rostou pro mne, a proto není důvod tajně trhat „sladší“ u sousedů; věrnost je víc než povinnost, je to důležitá ctnost, cennější nad tituly, vkladní knížky a věna nevěst, věrnost je zahalená tvář naší lásky, teprve když ji odhalíme, uvidíme, co jsme ještě neviděli, čemu ale máme do posledka věřit, že pod závojem objevíme tvář čistou, a ne falešný škleb, který se jen za krásnou tvář skrýval, aby ten, kdo věrný býval nyní překvapeně poznal, komu sedí na lep.

Láska je odpovědná záležitost, proto neberu vážně klasika, který věrnost vydával za silné svědění se zákazem poškrábat se; věrnost je víc než vyrážka, a koho svědíl a obtěžuje, měl by se pudrem namazat, aby po častém škrabání neonemocněl vážněji.

Věrnost je ovoce Božího Ducha (Ga 5, 22), a jen zralý člověk je jí schopen. Já myslím, že manželský slib by byl mnohem srozumitelnější, kdyby v něm muž říkal nastávající ženě – *Já, Toník, slibuji tobě, Mařenko, že za dva, za tři roky nebo i za deset let, až potkám jinou ženu, svůdnou a hezčí než budeš v té době ty, a mně se naskytne příležitost se s ní důvěrně sblížit, já se už v této chvíli vzdávám tak lákavé možnosti, a to jen pro tebe, ve jménu naší věrnosti.* – a Mařenka by měla odpovědět – *Já, Marie, slibuji tobě, Toníku, že až jednou potkám nějakého urostlého muže, který bude mít ještě větší svaly a vyšší příjmy než máš ty, a bude se o mne zajímat, (a já vím, že přijde a že mi třeba nebude ani moc proti mysli), já se ho už nyní vzdávám, a to proto, abych si mohla vzít tady a teď tebe, otce mých budoucích dětí, manžela mého, dobrovolně zvoleného a navždy dobrého.*

Tak důležitý je ten slib, že by měl zaznít do brány každého manželství, protože rodina, to není jen soulad, klid a pohoda, to jsou i hádky, zkoušky a nedorozumění, ochablost citů a vážná odcizení, přesto mezi mužem a ženou nic vzácnějšího není – a to je již osmé poučení, přátelé toulavých bot i manželských not, s písničkou na rtech stokrát obehnanou, avšak důvěrnou a stále milovanou.

9. Žárlivost

O lásce prý platí, že kdo aspoň jednou nežárlil, ten ještě nemiloval, a z toho usuzuji, že žárlení je normální, v něm tone každý zamilovaný, který sleduje partnera úzkostlivým zrakem ochránce; od něj však musím odlišit žárlení štvance, z něhož se vyklube šelma podezíravá, v jeho zraku se zrcadlí často i vlastní utajená nevěra, jindy se zas jedná o utkvělou představu, zatemňující mozek a zdravý úsudek, otrávený chorobnými představami a právě o téhle záludné a nebezpečné nemoci je důležité si před svatbou promluvit, už proto, že patří mezi nevyléčitelné a nedá se proti ní úspěšně očkovat, v tom nejlepším případě lze žárlivost v sobě na čas popřít a potlačit, ale kdo by ji chtěl zlehčovat, ať si pročte statistiky, kolik lidí už kvůli ní násilně zemřelo nebo i zabíjelo.

Chorobná žárlivost je smrtelným stínem lásky, po dlouhém živoření postrádá láska důležité živiny (tedy každodenní projevy drobných pozorností a něžných laskavostí), až tu křehkou rostlinku udusí jedovaté představy, že ten druhý podvádí a žije dvojitý život, a tohle podezření nejednomu páru šťastné snění v peklo změnilo.

Žárlivost je stará jako lidstvo samo – *Když Adam přišel jednou pozdě domů, začala mu Eva počítat žebra* – a já k nizozemskému přísloví dodám, že Eva seděla sama v kuchyni se studenou večeří a v duchu přemítala, proč se Adam někde toulá, zatímco kdosi po dešti v ráji tak krásně hvízdají, a do toho se vloudil červík pochybností a po něm stále dotěrnější myšlenka – jestli se už náhodou na druhém konci ráje nezabydlela ženská, která vaří lepší šoulet a dovede to s mužem lépe koulet – a žárlivost byla na světě.

Žárlení je varovný signál, že něco není v pořádku, buď jeden druhého záměrně klame, nebo ho lehkovážně zanedbává, jeden z nich může být i příliš

podezíravý a nic mu nelze vytlout z hlavy, někdy je to všecko dohromady. Jen žárlivec, který si uvědomí, jak je směšný, upustí sám a dobrovolně od žárlení, neboť i kdyby měl tisíc důvodů pro své podezření, na situaci nic nezmění. Proto – *dokud je čas, číňme dobře všem, nejvíce ale těm, kdo patří do rodiny víry* (Ga 6, 10) – **Je tedy dobré z celého srdce milovat a o víc se nestarat** – a to je deváté poučení, přátelé, srdcem v srdci zasnoubení, v lásce věrní, avšak nikdy licoměrní.

10. Fantazie

Chorobné žárlení k ničemu není, dobré je leda na zlobení, to víme už od minule, avšak manželství, stížené žárlivostí se žene do neštěstí, je jako lokomotiva, řítící se navzdory návěstí po špatné koleji; hybnou silou je přemíra fantazie, a z téhle duchovní „páry“ každé manželství hyne nebo žije, záleží totiž na tom, jak se fantazie použije.

Manželství bez fantazie se časem změní v zívající Nudu, a tak hanba mužům, kteří tu obludu nezastaví vtípem a vynalézavostí a nedokážou své ženy mile překvapit, protože pak se od nich sami dočkají nemilého překvapení, a patří jim to; stejně osudné jsou ale chyby žen, jejichž den probíhá bez proměn a domov se pod jejich rukama mění ve vězení, vždyť stereotyp věčného domlouvání a přezouvání a uklízení a hádání a učítání se o prkýnko na záchodě už vyhnal nejednoho muže z domu; tak bezútěšnou situaci zachrání jen pořádná dávka humoru a představitosti, jinak to dopadne osudově, jak se má přítelkyně celá zkoprnělá na vlastní oči přesvědčila na hřbitově, kde četla epitaf, který měla za špatný vtíp, až zjistila, že o jeho pravosti v té obci nikdo nepochybuje – *Zde odpočívá moje žena, k věčnému spánku uložena. Věřím, že její duše vzteklá se odebrala k branám pekla. Je-li však v nebi, nemám o ně zájem, peklo mi bude nejkrásnějším rájem.*

Fantazie nás vede k tomu, abychom hledali v hloubi druhého člověka co není vidět na povrchu, díky fantazii se z manželství stane napínavý román, který máme nejdřív psát, z napsaného se radovat a potom znova číst, pěkně stránku po stránce; inspirací pro tak důležité psaní jsou naše sny a přání, a pokud mohu doporučit, dejte vždycky přednost přáním toho druhého.

Šťastné manželství čerpá z pramenů fantazie, v ní jsou ukryty zárodky zážitků, zkušeností, dobrodružství, a taky klidu, vždyť po všech plavbách, bouřích a dálkách oceánů je dobré doplout do přístavu a tiše zakotvit – *Nyní přece vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme lásku tváří v tvář* (1 K 13, 12) – A tím desátým poučením se naše vyprávění uzavírá; kdo nic nepochopil, nemá zdání o tom, co je víra, neví, co je fantazie, světem se prodírá a těžko se s ním žije, přátelé a milenci vzácných ctností, žijící v milosti manželských a neopakovatelných událostí.

